

Lausunto

23.7.2024

VN/13489/2022
VN/13489/2022-TEM-4

Ulkoministeriö

TEM; lausunto hallituksen esityksen luonnokseen, perhe- ja puolisosopimus Suomi - Ukraina

Ulkoministeriö on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyöhön tekemisestä tehdyn Suomen ja Ukrainan välisen sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö kannattaa sopimuksen hyväksymistä ja saattamista voimaan. Ministeriö lausuu esityksestä seuraavaa:

Esityksessä kirjoitetaan pääosin siten, että niillä perheenjäsenillä, joiden työntekoon Suomessa sovelletaan perhe- ja puolisosopimusta, on oikeus työntekijän oleskelulupaan ilman saatavuusharkintaa. Esityksessä myös viitataan työntekijän oleskelulupaharkinnan moniportaiseen menettelyyn (tarkoittaa 2-vaiheista menettelyä), josta osapäätösharkinnan (ml. saatavuusharkinta) suorittaa TE-toimisto ennen Maahanmuuttovirasto päätöstä. Sopimuksessa kuitenkin ansiotyö määritellään tätä laajemmin siten, että sillä tarkoitetaan ”työtä, itsenäistä ammatinharjoittamista tai itsenäistä yksityisen yritystoiminnan harjoittamista”. Työ- ja elinkeinoministeriö siksi kiinnittää huomioita siihen, että perheenjäsenellä lienee mahdollisuus työllistyä muuhunkin työhön kuin pelkästään siihen, johon vaaditaan työntekijän oleskelulupa, tai aloittaa esimerkiksi yritystoiminnan harjoittaminen.

Esityksen sivulla 4 on hyvin tuotu esille sääntelykehikko, joka ulkomaalaisen työntekoa Suomessa koskee, joten kyseeseen voi tulla lähtökohtaisesti mikä tahansa työntekoon oikeuttava oleskelulupa, ja jos kyseessä olisi työntekijän oleskeluluvan vaativa työnteko, siihen ei sovellettaisi saatavuusharkintaa. Sopimuksen mukaan kyseeseen voisi tulla siten myös yritystoiminta, jolloin kyseeseen tulisi ulkomaalaislain 79 ja 79 a §:ssä säädettyä yrittäjän oleskelulupa ja siihen liittyvät menettelyt, ml. ELY-keskuksen osapäätös. Esityksessä voisi siten kuvata kattavammin työnteon ja yrittäjyyden mahdollisuuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö myös korostaa, että 1.1.2025 alkaen työntekijän oleskelulupamenettely muuttuu siten, että TE-toimistojen lakatessa prosessi on yksin Maahanmuuttoviraston toimivallassa. Tällöin saatavuusharkinta suoritetaan yksin viraston toimesta ja osana hakemusprosessia, eikä hakemukseen enää tehdä osapäätöstä. Yrittäjän oleskelulupaan ei kuitenkaan tässä yhteydessä tule muutosta.

Sopimuksen 3 artiklassa määrätään erityispätevyyttä edellyttävistä ja kansallisen turvallisuuden perusteella rajatuista tehtävistä ja tutkintojen tunnustamisesta. Artiklaa koskevissa sopimuksen määräykset ja niiden suhde Suomen lainsäädäntöön –kohdan perusteluissa (s. 9) on keskitytty luvan epäämiseen työhön, johon liittyy turvallisuussyitä, ja virkoihin, joihin voidaan nimetä vain Suomen kansalainen. Työ- ja elinkeinoministeriö pohtii, olisiko perusteluissa lisäksi tuotava esille, että jos työssä vaaditaan erityistä pätevyyttä, lupaa tai hyväksyttyä terveydentilaa, tulee työntekijän täyttää ne vaatimukset ennen luvan myöntämistä. Tällaisia lupia vaaditaan esim. terveydenhoito-, kuljetus- ja ravintola-aloilla.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

Puhelin
Telefon
Telephone

0295 16001
+358 295 16001

Faksi
Fax
Fax

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Tämä lausunto annetaan myös lausuntopalvelu.fi:ssa.

Maahanmuuttojohtajan sijainen,

neuvotteleva virkamies

Paula Karjalainen

Hallitusneuvos

Jarmo Tiukkanen

Liitteet

-

Jakelu

Ulkoministeriö (VAHVA ja lausuntopalvelu.fi)

Tiedoksi

TEM/MAKO

VN/13489/2022-TEM-4

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: